

ОТГОВОРИ от доц. дпн Моника Богданова

във връзка с рецензиите и становищата по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор” по професионално направление 3.4. Социални дейности (Професионално ориентиране и консултиране, Социална работа със семейства), обявен от СУ „Св. Климент Охридски” в ДВ, бр.50, 2018 г.

По отношение на три основни, повтарящи се констатации:

1. Включените трудове, рецензирани вече за конкурс „доктор на педагогическите науки”.

За целия период на преподавателска и изследователска дейност (2001-2018 г.) съм автор и съавтор на 105 научни трудове. След заемане на академичната длъжност „Доцент“, имам 63 публикации. За настоящия конкурс участвам с 38 публикации (3 монографии, 5 учебни помагала/ръководства/наръчници, 2 студии, 6 статии в научни списания, 14 статии и доклади в научни сборници, както и 8 публикации в графа „Други“), като те не включват вече рецензираните в конкурс за придобиване на научната степен „доктор на педагогическите науки“ (2015 г.).

Тъй като няма минимални критерии за заемане на академичната длъжност „професор”, **чл. 114 (1) от Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски”**, определя, че се „заема от лице, което: „в. или е било изтъкнат специалист в практиката с доказани научни постижения в съответната област; 3. е представило публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания или доказателства за съответни на тях художественотворчески постижения в областта на изкуствата...”, като *наличието на голям докторат е предимство*, особено в случай на повече от една кандидатура.

Засиленият акцент на рецензентите върху този факт анулира цялостните постижения на автора, а опитът да се изведе като основен недостатък на кандидатурата е административен подход, който не предполага професионален диалог за идеи и концепции. Според стила на рецензента и цялостната му визия, отговорът е между редовете или липсва. А някъде се използва тенденциозно и омаловажаващо-уязвително.

Осен това, **няма ясно заявена експертиза дали останалите трудове са достатъчно и дали отговарят на приетите стандарти на СУ „Св. Кл. Охридски”.**

И всъщност, ако не бях включила (предвидливо) всички публикации в конкурса за „доктор на педагогическите науки”, които надхвърлят изискванията, дали това щеше да е показател за изследователска чистота?! Не правя предварителни планове за темите на текстовете си и кариерното си развитие – пиша, защото така разбирам работата в Университета, защото практиката го налага, без пресметливост.

2. Липса на декларации от друг автор в съавторски статии.

Въпреки, че в нормативните актове никъде не се споменава за подобно изискване, очакването е председателят на комисията и после комисията по прием да дадат сигнал, че подобни липсват. Няма подобна констатация.

Не е оправдание, че не съм била информирана, вероятно работа на кандидата е да следи своите си дела, но **подобно техническо изискване не би било никакъв проблем ако е поставено предварително като такава.**

Поднасям своето искрено извинение на рецензентите за причиненото неудобство, но също така е факт, че дългите абзаци в стил „няма да рецензирам...” анулират защитени постижения на различни нива, без да следват изводи и експертизи – съдържателни и количествени.

3. Включването на публикацията в ГСУ, кн. Социална работа „Концептуален синергичен модел за професионално ориентиране и консултиране на деца и младежи със специфични потребности. Резултати от изследване”.

*Посочено е под линия, че е част от док. дис. на тема: „Синергичен модел за професионално ориентиране и консултиране на деца и младежи със специфични потребности“, 2015, като са изведени и съответните страници. **НО основните резултати не са публикувани другаде като цялостно представяне на разработения и защитен модел – единственото ми основание да се публикува е възможността да се популяризира дългогодишната ми работа в полето.***

4. Психоаналитичен подход при разработване на социалната работа със семейства (и деца).

Този подход е развит през годините като придобиване на следните научни степени и академична длъжност: Доктор по научната специалност 05.07.01 Теория на възпитанието и дидактика (Основи на социалната работа, 2006 г.), Доктор на педагогическите науки по 1.2. Педагогика (Професионално ориентиране и консултиране на деца и младежи със специфични потребности), 2015 г., експерт и учител. Рецензираните положително 4 монографии по конкурса за доцент (2010 г.) са в полето на социалната работа и изчерпателно очертават връзките, механизмите, инструментите, перспективите и т.н., а именно: Приемната грижа в кадър и в перспектива. С., 2007, Глухотата – от дефицити към възможности. С., 2008, Изоставянето на деца – превенция и алтернативи. С., 2009, Не-желаното майчинство във фокуса на социалната работа. С., 2010.

След обширността и фундаменталността на трудовете, изследователският ми интерес продължава с избор на „теоретични нишки”, които са част от цялото поле и са в областта на социалната работа с деца и семейства. Подобен подход е възможна задача за всеки изследовател.

Надграждането и авторското разбиране за връзките между социална работа и психоанализа са очертани в статията „Психоаналитичната парадигма в социалната работа”, 2018. И дори да не е рецензирана от някои рецензенти, прочитането ѝ щеше да подпомогне тяхното разбиране на проблематиката през приносите на кандидата.

Като автор с вече 20-годишна практика, като преподавател и изследовател, като научен работник с 10-годишен опит знам, че има (най-общо) два подхода при представяне на идеи: 1. Да се очертаят всички и да се впише авторското разбиране *или* 2. **Да се защити конкретно поле, без да се анулират останалите.**

Избрала съм втория, което смятам че е мое авторско право и е по посока академичната свобода, даваща колорит на всеки факултет в СУ „Св. Климент Охридски” и в унисон с правилника за устройството и дейността му (ПУДСУ):

„Чл. 4. (1) Академичната свобода се изразява в свобода на преподаването, свобода на научните изследвания, свобода на творческите изяви и свобода на обучението. (2) Образованието в Университета е независимо от идеологии, религии и политически идеи.

То се осъществява в съответствие с общочовешките ценности, националните традиции и съвременните тенденции във висшето образование”.

В този смисъл, извеждането на рецензентите като недостатък и още повече – неприемане на постиженията ми през годините заради изследване на връзката психоанализа–социална работа нарушава правото ми на академична свобода и е опит да се анулира правото на всяка парадигма да съществува като част от научно-изследователската и преподавателска работа във Факултета по педагогика, респективно в СУ „Св. Климент Охридски”.

На рецензията на проф. дпн Сийка Чавдарова-Костова

Основното, с което се характеризира рецензията на проф. дпн Чавдарова-Костова е неприемане и несъгласие, но без аргументи и ясно заявен, алтернативен авторски прочит на проблематиката, в констативен стил.

По отношение на „Посрещането на бебето през думите и в Света. Перинаталност и психоанализа” рецензентът отбелязва, че „На практика, в монографията липсва „речникът” на социалната работа и интерпретациите на описваните феномени през него. Веднага се появява въпросът: **„Кой речник има предвид проф. дпн Чавдарова-Костова и как психоаналитичната терминология е в разрез с него?”**.

Отговорът на поставения въпрос: „Каква е разликата между пренатално възпитание и пренатално образование, използвани като термини едновременно в различни абзаци, без да са дефинирани като такива” е в текста между стр. 130-142, представящи исторично развитието на перинатологията. Термините не са еднозначни, но и не са специално дефинирани поради разбирането ми, че разликите са ясни, особено в контекста на изреченията и тяхната логика.

И „как тези два термина се съотнасят към полето на социалната работа?” – сами по себе си каквито и да са термини не могат да се отнасят в ничие поле, на никоя наука. Тези два са част от цялостната визия на авторовото разбиране за полето на майчинството и ранното детско развитие, и не могат да бъдат съотнасяни самоцелно.

На фона на цялостния стил на рецензента, сигурно някак успокоително следва да прозвучи, че „Текстът се чете леко, добре структуриран е, навсякъде прозира ангажираността на авторката с проблематиката, може да се каже дори – „привързаността” ѝ не просто към „света на бебетата”, а към „преживяванията на бебетата”. **И?**

Основни са констатациите за превес на психоаналитичната парадигма, което проф. дпн Чавдарова-Костова не отхвърля с професионална категоричност, но в цялостния стил на рецензията не довършва анализите: „Независимо от заглавието, в което е посочена думата „психичното”, текстът е изцяло ориентиран към психоанализата, без да се коментират други направления, школи, концепции за психичното. Това се подчертава и в края на статията: „но само психоанализата изследва причините, несъзнаваните механизми, родовите нишки и залогът да го-има-детето”. **И?**

Дори и в статии с директна връзка социална работа с бебета (номер 41) анализът липсва, само разказ за съдържанието, което едностранчиво засилва (още от началото) отстояваната теза на рецензента за несправяне на автора и подценява постиженията му.

И сякаш проф. дпн Чавдарова-Костова предварително има някакви неписани очаквания, цитирам: „каквито са очакванията с оглед конкретния конкурс за академичната длъжност професор”.

Благодаря на проф. Чавдарова-Костова за техническите критики по отношение свързаността на абзаците и „центрираността към заглавията”, предполагам, че не са

фатални, след като на редактори и рецензенти (освен на мен) не им е направило критично впечатление. **Подобно отношение обаче не прави професионален диалог и среща на тези, а е явен формализъм и обезценяване на идеи, за чието отстояване съм положила дългогодишни усилия.** Това продължава и в направените „обобщени бележки“:

1. „Липсва демонстриране на познаване на актуални текстове, свързани със социалната работа със семейства както на български, така и на чужди езици, в т.ч. изследвания на европейско ниво. Поради това не може да се прецени в каква степен доц. дн М. Богданова е информирана и какво професионално отношение има към натрупаното познание след 2000 г. в тази област“.

Кои текстове има предвид проф. дпн Чавдарова-Костова, и кои от 213-те и 149-те в двете монографии не са актуални? Включени са автори, с чието цялостно творчество съм запозната и са по посока на авторската цел. Освен това, психоаналитични текстове в полето на социалната работа на български липсват, а в международен план също не са множество. Смятам, че това е основен принос на изследователската ми работа.

2. „Прекалена центрираност върху психоаналитичната парадигма, представяна едностранно, доминиращо в позитивна насоченост, с липса на прилагане на критичен подход по отношение ограниченията ѝ в социалната работа със семейства“.

Няма публикация, в която да присъства възхвала на психоанализата – очертават се полета, перспективи, концепции и т.н. В този смисъл няма критика срещу психоанализата, само изведени затруднения при реализирането на социална работа. И какво значи „прекалена центрираност“ на езика на науката? Изводът, цитирам: „Това не позволява да се направят съответни изводи по отношение резултатите от научноизследователската ѝ дейност, свързана с профила на конкурса извън психоаналитичната парадигма“ потвърждава negliжирането в цялостния стил на рецензента, както и неприемане, че приносът е именно в отстояването на психоаналитичната парадигма. Другите парадигми са част от преподавателската ми работа в дисциплини като „Социална работа със семейства“, „Личностно консултиране“ например.

Проф. дпн Сийка Чавдарова-Костова може да не приема психоаналитичната парадигма като възможен фундамент за реализиране на социална работа, **но плашеща е категоричността, с която отхвърля познание с доказано заслужено място в теорията и практиката, а оттам и с право на съществуване в академична среда.**

3. „Думи като мамешки, татешки, бeбство, използвани в някои от текстовете, от гледна точка на българския език, може би не са най-добрият избор за назоваване на феномени, коментирани от кандидатката“.

Това не са думи, а термини, отнели ми време да превода и разработя на български – подробно е написано и в двете монографии. За незапознатите с психоанализата, те вероятно са извън контекста и будят недоумение, но като понятиен апарат съществуват в разработките на международно признати експерти в областта на майчинството и ранното детско развитие като М. Сежер, Мари-Кристин Лазник, К. Вание, К. Треварген и др.

4. Допълнителният въпрос: „В каква степен в публикациите става дума за феномените „език“ и „реч“? Как кандидатката ги отграничава в контекста на социалната работа със семейства, не само от гледна точка на психоаналитичната парадигма“ е отново тенденциозен и показва неразбиране или неприемане на авторови тези по отношение на релацията език-реч (развити цялостно в текстовете). „Всичко е език“, казва Ф. Долто и разбирането на тази постановка е в основата на работата на

социалния работник с деца и семейства. И не могат да бъдат извадени от контекста на аналитичното разбиране. Другото би означавало да извадя определенията от Български тълковен речник.

5. „Ясно е видимо съдържателното припокриване на приноси, отбелязани на с. 48 на съответния автореферат с такива, посочени в справката с приноси, подготвена за настоящия конкурс”.

Буквално не се припокриват, но да, доразвити са. Което е задачата на всеки учен, захванал се с конкретна проблематика. Основание за кандидатстване за академичната длъжност “професор” ми дава цялостното развитие на научното поле, неговите практико-приложни измерения, в мащаб, предполагащ разгръщане на идеите на различни нива.

Всички други тенденциозни на места критики, намират своя финален щрих в манипулативното внушение на рецензента за плагиатство, цитирам: „Друга основна препоръка имам по отношение постигане на повече коректност при отразяване на използваните източници, основно изискване в контекста на антиплагиаризма”.

Описаните всъщност са свързани само с две посочени, констатирани от нея основания:

1. Примерна длъжностна характеристика (ММНА, NSPCC and Royal College of Midwives, 2014), **НО** проф. дпн Чавдарова-Костова не е видяла, че става дума за **ИЗТОЧНИК 111, посочен в скоби веднага след заглавието на Приложението.**
2. Липсата на автор на снимките в монографиите – те нямат автор и са на свободен достъп в ИНТЕРНЕТ. Тенденциозният патос отново е налице: „Смушаващо е отбелязването на източник с наименованието „Интернет”, без да има конкретизиране на съответен интернет адрес. Това важи и за снимките в монографията: Богданова, М. Посрещането на бебето през думите и в Света. Перинаталност и психоанализа. С., 2016.”

С посочването на този факт казвам, че аз не съм автор, което съм счела за по-коректно от нищо. Когато има художник, той е посочен по съответните правила.

Друго посочване на източник ИНТЕРНЕТ в двете монографии не съществува. А и като научен ръководител на внушителен брой дипломанти, това изискване ми е свършено познато. Всъщност броят е пропуснат да бъде отбелязан от рецензента, което отново negliжира усилия. Особено предвид факта, че проф. дпн Чавдарова-Костова е добре запозната с труда на научния ръководител и ресурсите, които са необходими за това. Освен това, за поправката на възможните технически пропуски разчитам и на редакторите на книгите си.

Убежденията, усилията и постиженията ми на различни нива през последните 10 г. са добре познати на проф. дпн Чавдарова-Костова, която досега, въпреки участието ни в различни форуми, професионални срещи и комисии, **НИКОГА** не е изказвала или дори дала знак, че моята работа е толкова невъзможна. Освен това, гласуването ѝ „въздържал” при обявяването на конкурса (както и доц. д-р Тони Манасиева) и последвалото приемане да бъде рецензент при всички случаи поставя въпрос.

На рецензията на проф. дпн Веска Шошева

Благодарна съм на проф. дпн Веска Шошева за макар и не-категоричното признание за свършената работа и вярата ѝ, че е във възможностите ми да продължа. Срещали сме възгледите си в защитата на „Синергичен модел за професионално ориентиране и консултиране на деца и младежи със специфични потребности”, чиито

бележки тогава са ми ценни не само при последващи публикации, но и в работата ми със студентите.

Разбирам колебанията на рецензента по посока връзката на психоаналитичното със социалното и се надявам да съм отговорила в цялостната си визия и да съм защитила тезите си.

В анализа на монографията „Посрещане на бебето през думите и в Света. Перинаталност и психоанализа”, проф. Шошева казва, цитирам: „Искам да подчертая, че този монографичен труд разширява ветрилото от знания, натрупан опит за новороденото, за отглеждането му, за неговата психосоциална защита в контекста на мултисензорния принцип”, което продължава в: „За съжаление този труд не мога да приобща към тематиката на конкурса, поради факта, че съдържанието е изместено в друга посока. Той би могъл да бъде полезен при подготовката на студенти от специалностите „акушерка”, „медицинска сестра”, „лекарски асистент”, „рехабилитатор”, във варианта, в който е представен”, но **бих искала да Ви убедя, че е полезен и за социалния работник – безспорен факт, проследен в кариерното развитие на студентите от Факултета по педагогика, реализирали се в различни полета на социалната работа.**

Приемам отправената препоръка, както и че има необходимост да се разширят, задълбочат и анализират социалните ефекти на очертаната проблематика, но се надявам изречението „Планирам да я развия в други текстове” да не Ви прозвучи шаблонно и заради ситуацията. Защото (тъй като не подходите към мен като защитаващ (се) бакалавър, недоразбрал условието на заданието, за което сърдечно благодаря), не бих искала отговорът ми да се тълкува превратно. Сама знаете колко е трудно да се проправят пътеки в научното познание и да се налагат в практиката – важно беше да започна с фундаменталното.

Останалото е в края, в **ОБОБЩЕНИЕТО**.

На становището на проф. д-р Розалия Кузманова Карталова

Отговорът ми на основните бележки на проф. Розалия Карталова са вплетени в началото и в заключението по посока ролята на психоанализата в социалната работа – там са основните бележки, като констатацията, цитирам: „Останалите, подлежащи на становище статии, отново са с преобладаващо психоаналитична ориентация и интерпретация на проблемите” **не води до професионални изводи и анализи, а обезсмисля научния спор-диалог.**

Както и на проф. Чавдарова-Костова, на проф. Карталова също е направило впечатление позоваването на „неактуални нормативи” в една от статиите (рецензирана обаче в сборник на ФНОИ), както и включената длъжностна характеристика на акушерка, но без да отбележи контекста, заложен в заглавието на главата „професионалното родителство”, в което социалният работник има друго място – **развито и защитено като нишка в различните публикации.**

Изведеното като недостатък, всъщност е позитив по посока отстояване на определена парадигма в разбирането на което-и-да-е явление, цитирам: „Въз основа на представената за конкурса продукция, констатациите ми са, че подходът на кандидатката за преосмисляне на социалната и педагогическата практика чрез психоанализата е интересен, но се отчита поставянето на акцент само върху психоаналитичната теория и практика и психотерапевтичните подходи за работа, като не се откроява диференциация на спецификата на прилагането ѝ в социалната работа и степента ѝ на приложимост в социалната работа със семейства”.

И още: „Като цяло съдържанието на представената продукция е ориентирано и приоритетно базирано на психоаналитични концепции и практики. Натежава използването на термини и понятия, които са характерни за психоанализата и психотерапията (! – *удивлението мое*). Отсъстват теоретични постановки, свързани със социалната работа със семейства в съвременния ѝ контекст и научен апарат и подходи за работа, различни от психоаналитичната парадигма, а тя е само едно от направленията в социалната работа със семейства”.

Тъй като не се споменават кои са тези теоретични постановки и кой е съвременният контекст на социалната работа, нямам основания да смятам, че психоанализата не е сред тях. НИКЪДЕ в текстовете си не абсолютизирам психоанализата – тя е възможен (мой) изследователски път.

И този отговор е при цялото ми уважение към постижената на проф. Карталова в полета, където тя има съществен принос чрез някои от основните си монографични изследвания: Детският труд. Проблеми, интервенции, иновации. Социално-педагогически анализ, 2005; Бедността и децата. Социално-педагогически анализ, 2006; Социално-педагогическа подкрепа за бедни деца. Теоретични аспекти и методически насоки, 2006; Социалнопедагогическата работа и изкуството, 2012, (в съавторство); Теоретични основи и методически подходи в социалнопедагогическата работа, 2013; Теоретични и методически аспекти на социалнопедагогическата работа с деца в риск, 2013; Социалнопедагогическа работа със семейства, 2013; Теоријске основе и методе социјалнопедагошке праксе, 2013 и др. (сайт на ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий” – <http://www.uni-vt.bg/bul/staffinfo.aspx?u=349&zid=1&ppage=24> , посетен на 25.11.2018 г.)

На становището на доц. д-р Васка Станчева-Попкостадинова

Няма да отговоря детайлно на становището на доц. д-р Станчева-Попкостадинова **ПОРАДИ** изразен (макар и не директно) уклон към други идеи, което не е заявено коректно. Рецензентът анулира не само постиженията на Моника Богданова, но и на психоанализата като такава:

„Препоръчвам на доц. Богданова да проучи съвременните теоретични модели и практики за социална работа с деца и семейства и се опита **да преформулира ролята на психоанализата**, както и **да концентрира усилията си в трансформиране на опита и знанията си в областта на психоаналитичната перспектива на ранното детство в реални модели и алгоритми за подобряване работата на специалистите от помагащите професии**” (курсивът е мой).

Подобно отношение анулира и:

1. Академичната свобода и правото на професионална идентичност в съответна теоретична парадигма.
2. Постигнатото във Факултета по педагогика през последните 10 г., като е направен опит науката да бъде върната в своята начална точка през '80-те на XX в., а даже и преди това.

Доцент д-р Станчева-Попкостадинова,

не само няма да разработя алгоритми, но ще продължавам да настоявам за тяхното изобретяване за всяко дете, отстоявайки етиката на психоанализата. Нека специалистите в други парадигми „трансформират” това поле по убеждение и професионални стандарти. Моите са тези.

На становището на доц. д-р Тони Георгиева Манасиева

Основен акцент в становището на доц. Манасиева е „припокриването”, но без да са сметнати колко процента от общия обем на текста е и това как се полага в контекста на надграждане на идеи и тези. Пример е: „Някои части са идентични с такива в публикации по предишни конкурси на кандидата (напр. особено с. 323– 367)”, **което са 44 с. от общо 447, при това насочени в друг контекст и с друг акцент.**

Все пак доц. Манасиева приема че, цитирам: „И в двете монографии е представена много информация от различни концепции и изследвания и авторови интерпретации”, като продължава: „Те са интересни, макар и на места спорни, но констатацията ми по конкурсния предмет е: Факт е, че всяко познание в областта на човекознанието може да се разглежда като полезно за работещите с хора, но тук липсва ясна обвързаност със социалната работа, която дори като термин почти не е спомената”. **Тук диалогът и защитата ми биха били пълноценни при ясното извеждане от рецензента на „спорните места”.**

За обвързаността с психоанализата – в началото и обобщението. И в унисон с Правилника за устройството и дейността на СУ „Св. Кл. Охридски”, чл. 4. (1) Академичната свобода се изразява в свобода на преподаването, свобода на научните изследвания, свобода на творческите изяви и свобода на обучението. (2) Образованието в Университета е независимо от идеологии, религии и политически идеи. То се осъществява в съответствие с общочовешките ценности, националните традиции и съвременните тенденции във висшето образование.

На бележката: „Въпросите са свързани и с малкия брой ползвани литературни източници в областта на социалните дейности” отново не мога да отговоря поради липсата на примери. И: „**Кои текстове се имат предвид, кои от 213-те и 149-те в двете монографии не са актуални?**”. Включени са автори, с чието цялостно творчество съм запозната и са по посока на авторската цел. **Освен това, психоаналитични текстове в полето на социалната работа на български липсват, а в международен план също не са множество. Смятам, че това е основен принос на изследователската ми работа.**

Забелязаната констатация в текст, че „връзката със социалната работа все още се изобретява“ не води доц. Манасиева до позитивни заключения за опитите ми да го правя – тя следва нишката на negliжиране, проличаваща си в представяне на факти като, цитирам „организацията от нейна страна на два от Дните на Франсоаз Долто в България – автор, който присъства преобладаващо в анализите в трудовете на кандидата (заедно с Фройд, Лакан и Уиникот)”. **И?**

Дните на Ф. Долто в България се организираха през 2018 за 8-ма поредна година. И съм не само организатор, а вдъхновител, инициатор и финансиращ. **Тук не става дума за грешката в съотношението 2:8, както и за Моника Богданова. Става дума за идея и кауза, която има конкретни проявления на практическо и теоретично равнище, която доведе френски експерти и разви полето на майчинството и ранното детско развитие, като в момента е в основата на партньорство между Факултета по педагогика и други Университети, институции.**

Извинявам се на доц. Манасиева за причиненото, цитирам „затруднение в ориентацията при някои представени материали и документи”. „Несъответствието им” показва единствено трудността ми да реализирам административен подход, върху който недостатък работя през годините. Искрено се надявам да не е в разрез с Правилници и нормативни документи. Въпреки че не е съзнавано, съм готова да си понеса последиците.

Утеха е все пак признанието, че „проблемите на психичното здраве в ранна детска възраст“, на които са посветени голямата част от трудовете на доц. дн Богданова,

безспорно са изключително важни”. **НО** „очакването” на рецензента да са представени не само като „мислени и разбирани през психоаналитичната перспектива „в контекста на участието им в конкурс с дял социална работа със семейства” поставя въпроса: „**Чии научни очаквания и защо са необходими при рецензиране на цялостно творчество, усилия, при това при ясни нормативи и свободи?**”.

Проф. дпн Яна Рашева-Мерджанова и доц. д-р Димитър Искрев

Благодаря ви! Не само заради позитивната оценка, а най-вече за професионализма, за показаната широта на научните възгледи, за добронамереността, която позволява развитието.

Проф. Мерджанова, Вашите въпроси, които и сега не ми спестявате, през годините са ме карали да бъда внимателна и да не настоявам толкова, колкото понякога ми се е искало, правейки моя научен светоглед по-многообразен и пъстър. Да, психоанализата има ограничения, както и всяка теоретична парадигма, която не е изобретена и в практиката, а специалистите не са продължили своето професионално развитие. Психоанализата дава Път и възможност за превръщането на СОЦИАЛНАТА РАБОТА не просто в администриране и изпълнение на нормативи, в оказване на помощ, а на социалния работник – да застане редом до всички специалисти, които консултират, правят терапия и заявяват своята професионална идентичност. Тя (би могла да) е парадигмата, която да направи РАБОТАТА, професионална дейност, отговаряща на стандартите на съответна професионална гилдия.

В ОБОБЩЕНИЕ, с опит за ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Съобразно изискванията по чл. 114, както и според неписаните правила за заемане на тази академична длъжност, но и спрямо цялостен принос за развитието на науката, специалността и Факултета по педагогика (защото професор не се става само след още една монография), фактите са следните:

1. Разработени са дванадесет дисциплини, на 9 от които съм титуляр. **Във всичките програми, обновявани всяка година, са включени всичките ми публикации, а наличието на теми, ориентирани директно психоаналитично не е било основание да не бъдат гласувани и приемани стриктно по съответния ред** (например темите “Социална работа с бебета и особености на приемната грижа” и “Особености на бебетата и децата, лишени от родителска грижа – възрастово-психологически характеристики, хоспитализъм, поведение и отношения, теорията на Д. Уиникот, Ф. Долто, М. Манони, М. Сежер и др.” в програмата “Социална работа с премни семейства”).

В този смисъл, проф. дпн С. Чавдарова-Костова и доц. д-р Т. Манасиева (като „вътрешни” рецензенти сега) са могли да изразят несъгласието си още преди 10-на години.

2. **Над 1500 часа заетост годишно**, в която отново психоанализата е част не само от разбирането ми за работата, но и от реализирането на различни идеи във Факултета по педагогика.

3. **Представени 2 монографии**, при изискване за една.

„Посрещането на бебето през думите и в Света. Перинаталност и психоанализа” е **рецензирана от петима експерти в различни области** (рецензиите са публикувани в края на книгата), което е не само реализиране на разработеното от мен разбиране за трансдисциплинарност и синергизъм между различни полета, но и доказва на практика възможностите за диалог между тях. Когато е професионален, добронамерен

и заради развитието. Във всички рецензии е очертано мястото и значимостта на социалното, което е признание и възможност за вписване на социалния работник в полето на майчинството и ранното детско развитие.

„Бebето, детето и техният език” също е рецензирана от двама рецензенти, психоаналитици със заявено отношение и ангажираност към социалната работа. Така както е възможна връзката педагогика–социална работа при рецензирането на подобен цялостен труд (каквато е компетентността на настоящите рецензенти).

4. Научно ръководство на трима докторанти, един от които (К. Годорова) защитава тема, тясно свързана с психоанализата, въвеждайки понятието „юноши в конфликт със Закона” и това не е било нито компрометирано, нито е било повод за отрицателен вот на журито.

5. Пионер в развитието на връзката психоанализа–социална работа, както и в научно-практическото разработване на потенциала ѝ на различни равнища. Структурираните, апробирани и действащи модели за работа с деца със специфични потребности, за преждевременно родени бeбeта през синергизма са доказателство за това. Ангажирането на признати учени, изследователи и практики, които последните 8 г. споделят опит и развиват полето на майчинството и ранното детско развитие (Мириам Сежер, Мари-Кристин Лазник, Ерика Прадо Де Оливейра, Назир Амад, Мари-Клер Бюнел и др.) също са гарант за нивото и качеството на работата, съотнесена към международни стандарти и изисквания. Принос в това отношение има и издаването на осем заглавия, реализирано благодарение единствено на ентузиазъм и вяра в идеята.

6. Осъществяване на връзки с различни институции през годините, не само като места за практика на студентите, но и като доказателство, че във Факултета по педагогика се прави наука, която не може да бъде подмината като експертиза в практиката. Участието ми в екипа за преддипломната практика вече 10 г. и усилията, които полагам (с екипите през годините) са доказателство за ефективността на работата ми и за налагане на специалност Социални дейности като водеща за страната.

7. Развитие на идеята за стажове и доброволчество на студентите във Факултета по педагогика, работа за тяхното кариерно развитие, както и развитие на идеята за неформално образование в академична среда – резултатите са залегнали в документацията при акредитацията на Факултета и са поощрявани от Деканското ръководство през годините.

8. Развитие на профил „Социална работа в сферата на трудовата заетост” – за 10 г. завършилите станаха не само разпознаваеми на пазара на труда, но и защитават престижа на специалността, респективно на Факултета по педагогика.

9. Създаване на школа – специалисти (психолози, психотерапевти, логопеди, психолози, социални работници, педиатри и др.) и съмишленици на различни равнища, които работят и се развиват през психоаналитичната парадигма (при необходимост могат да бъдат предоставени официални писма–доказателства от поне 5 организации и 40 специалисти). Това очерта полето на майчинството и ранното детско развитие, като заложи специфични изисквания и стандарти. Изведе на преден план въпросите около бeбeто като субект и се заговори за „Каузата на бeбeтата“. Вече 8-ма година усилията ми се идентифицират и с Факултета по педагогика.

10. Иновативност – патент „Зелена къща” (към СБДПЛР „Св. София”), реализиран в практиката и адаптиран понастоящем в „Зеленият двор”. Доказателство за значимост и устойчивост е подемането на идеята от Медицинския университет „Проф. д-р Параскев Стоянов”, Варна, който създаде подобно място под моя супервизия и ръководство. Отново със заявено желание за партньорство с Факултета по педагогика. **Това (както и т. 9) е в изпълнение на чл. 114 (1) от Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св.**

Климент Охридски”, където се определя, че академичната длъжност „професор” се заема от лице, което: „в. или е било *изтъкнат специалист в практиката с доказани научни постижения в съответната област*”.

11. Номинация „Знак за качество” в категория „Устойчиво развитие” на СУ „Св. Климент Охридски” за 2018 г. – на Лаборатория по експериментална и професионална педагогика „проф. П. Нойков” и на Кариерния център към нея. Скъпа ми е, защото е признание. По призвание. И заради усещането за част от цялото.

Какво още е необходимо?

Заставам и зад систематизираните ПРИНОСИ, които поради това, че не са качени на сайта следват:

На теоретично и концептуално равнище

Разработена е малко позната проблематика (особено в България), като авторът се основава на достиженията в научната област на професионалното ориентиране и консултиране (ПОК), разширявайки научното поле по посока деца и младежи със специфични потребности – очертани са спецификите и особеностите и е защитено понятието „специфични потребности”. Разработена е и защитена цялостна система за интегрирането на ПОК в работата на специалистите (социални работници, педагози, специални педагози, психолози, медицински специалисти и др.) в мултидисциплинарни професионални екипи (1, 2, 8, 13, 16, 19, 20, 21, 23, 24, 26, 29, 48, 49, 51).

На базата на международни практики и модели е изработен автентичен синергичен модел за ПОК на деца и младежи със специфични потребности, до равнище на **приложен модел** на синхронизиране на различни прагматични подходи, но в същността му като механизъм за извеждане на друго автономно ниво на системата и на отношение към нея като към такава – спонтанно самоорганизираща се, динамична и отворена (17, 18, 28).

Направен е концептуален анализ и синтез на възможностите на психоаналитичния подход, мултисензорния принцип и специфичните подходи за професионално ориентиране и консултиране в специализирани институционални развиващи среди (13, 24, 26).

Защитена е идеята „учене чрез опита” като инструмент за ПОК и кариерно развитие, като е направено и цялостно изследване на връзката ПОК-пазар на труда-подбор на персонал и процесите по кандидатстване за работа като актуален завършващ етап от изграждането на личната кариера (5, 15).

На практико-приложно равнище

Разработени са въпросници и инструменти за професионално ориентиране, и кариерно консултиране, консултантски наръчници и ръководства (7, 8, 9, 13).

Проведени са емпирични изследвания, за да се очертае не само актуалното състояние на проблематиката, но и да се изведат перспективите пред интеграцията на децата и младежите със СП, реалните възможности за тяхната трудова реализация (2, 25, 38).

В областта на социалната работа с деца и семейства

На теоретично и концептуално равнище

Разработена е малко позната проблематика (особено в България), като е изведена авторова теза за същността на социалната работа като практико-приложно поле, защитавайки тезата за възможността пред нейното концептуализиране и развитие през психоаналитичната парадигма. Направен е авторски прочит на взаимовръзките между социалната работа и научни дисциплини като педагогика, психология, медицина (14, 32, 40).

Разработени са фундаментални идеи за социалната работа с деца и семейства – значимостта и особеностите на връзката майка-бебе, бебе-привилегирован Друг, езикът като нереч, страданието. Изведени са спецификите на консултирането и социалната работа с бебета, малки деца през психоаналитичната парадигма, като е защитена необходимостта от

обособяването ѝ като специфично практико-приложно поле в това на майчинството и ранното детско развитие (3, 4, 14, 22, 32, 41, 42, 43, 45, 46, 47).

Направена е връзката между психоанализата и педагогиката, като ресурс за осъществяване на педагогическо консултиране от страна не само на педагозите, но и на социалните работници (40, 44, 50, 52).

На практико-приложно равнище

На базата на международни практики и модели са изработени автентични такива (Модел за работа с деца с церебрална парализа, Модел за работа с (преждевременно родени) бебета) (3, 35).

Синергията на приносите в двете полета

На теоретично и концептуално равнище

Мултисензорният принцип е развит като терапевтичен и консултантски подход, като е част от концептуалната разработка на автора и в двете полета (10, 36, 39).

Аргументирана е необходимостта от теоретична парадигма при реализирането на социална работа и професионалното ориентиране и консултиране, като и двете полета са разработени през психоаналитичната перспектива и синергията. Разработени са необходимостта и механизмите за развитие на специалистите, което от своя страна би развивало екипите като трансдисциплинарни (27, 30, 32, 33, 34, 37, 38).

На практико-приложно равнище

Осъществената връзка на теоретично равнище между различните научни области (медицина, педагогика, психология, социална работа) е фундамент в кариерното развитие на специалисти в различни организации (социални работници, (специални) педагози, логопеди, лекари, ерготерапевти и др.) (3, 4, 30, 31, 33).

Направени са конкретни предложения за промяна на политики, стратегии и организационни практики по посока необходимостта от избор на теоретична парадигма и система за кариерно развитие на специалистите (1, 2, 3, 4, 16, 18, 19, 20, 21, 26, 29, 30, 51).

Разработена е авторска система от пиктограми за работа с деца и младежи със специфични потребности (ТОАз), както и жестомимични речници – общ и за бебета (6, 11, 12).

Научните постижения на автора са структурирани, апробирани и приложени в конкретни практики („Зелената къща“, „Зеленият двор“ и др.), както и в работата на специалисти, развиващи се, и обучаващи се психоаналитично.

6. 12. 2018 г.

**С уважение,
в името на научната етика,
И
заради
КАУЗАТА,
Моника Богданова, доц. дпн**